

Rusija preklicala pakt z Japonsko!

Nacijske čete beže proti reki Elbi

Nemci beže pred zavezniki proti zadnji obrambni liniji ob reki Elbi. Zavezniki se napadajo v ofenzivi v vseh krajih zapadne fronte. General Eisenhower naznanil ujetje 280.000 nemških vojakov v dveh tednih. Bombni napadi na nemška mesta se nadaljujejo. — Sovjetske čete udrle v dunajska predmestja. Rusi potiskajo Nemce nazaj v dolini ob reki Muri v severovzhodni Jugoslaviji. — Ameriške čete invadirale nadaljnji otok Filipinske grupe

LONDON, 5. apr.—Sovjetska Rusija je preklicala nevtralnostni pakt z Japonsko, ki je bil sklenjen 13. aprila 1941. Razveljavljanje pogodbe je naznanil zunanji minister Vjačeslav Molotov. Naznanilo očita Japonski, da sodeluje z Nemčijo in da je v vojni z ruskimi zavezniki. Ameriko in Anglijo. Preklic je prišel tik pred konferenco, ki se prične v San Franciscu dne 25. aprila. Pogodba je bila sklenjena pred nemško invazijo Rusije in pred japonskim napadom Amerike in Anglije.

WASHINGTON, D. C., 5. apr.—General Eisenhower je informiral predsednika Roosevelta, da je popolna vojaška predaja Nemčije skoraj izključena. On pričakuje, da se bodo po porazu nacijske enote zatekle v gorove in v vodilo gerilsko vojno.

Pariz, 5. apr.—Kolone tretje in devete ameriške armade so prodrele 22 milj daleč v notranjost Nemčije v smeri Berlina. Poročila trdijo, da Nemci beže proti zadnji obrambni liniji ob reki Elbi.

Zavezniki se napadajo v ofenzivi v vseh krajih zapadne fronte in v ujamejo povprečno 20.000 sovražnikov dnevno.

Ameriški in britski letalci so poročali, da nemške kolone zapuščajo ravnine na vzhodni in severovzhodni strani Bremena in Hamburga. Izgleda, da se bodo ustavile na liniji ob Elbi, 45 milj od Berlina.

Druge nemške sile, zajete v zapadni Holandiji, se skušajo izmuzniti iz pasti. Enajsta oklopna divizija druge britske armade je obšla Osnabrueck po prekoračenju reke Weser v dveh krajih. Enote te divizije so prodrele v bližino Mindena, 53 milj južno od Bremena in 32 milj zapadno od Hannoverja.

Prva kanadska armada je prodrla do reke IJssel, ki se izliva v Reno, na 20 milj dolgi fronti ob Zuiderkem jezeru in zasedla Hengelo in Zutphen.

Zavezniki so okupirali nadaljnjih šest nemških mest. Ta so Wuerzburg, Karlsruhe, Gotha, Suhl, Siegen in Osnabrueck. Tretja ameriška armada je prej zasedla Kassel, ki je imel pred vojno 217.085 prebivalcev.

Glavni stan generala Eisenhowerja poroča, da so zavezniške armade v dveh tednih ujele 280.000 nemških vojakov, kar je 20 divizij. Nemška sila okrog 150.000 vojakov je zajeta v Porurju in v nevarnosti uničenja. Izgleda, da bodo britske in kanadske čete ujele 50.000 Nemcev v Holandiji.

Oklopne in pehotne kolone tretje armade prodirajo po cesti Frankfurt-Berlin v smeri Leipziga, saksanskega mesta, ki šteti južne dostope do Berlina.

Enote sedme ameriške armade so si utirile pot v Uffenheim, 34 milj severozapadno od Nuernberga, nacijskega konvenčnega mesta. To je ključna cesta Berlin-Brennerski prelaz, ki vodi v severno Italijo. Ameriške in francoske čete so se približale Stuttgartu.

Britski in ameriški letalci so metali bombe na Merseburg, kjer so čistilnice olja, Hamburg, Berlin in Kiel. Kiel je največja baza nemških podmornic.

TEŽAVE BREZPOGOJNE KAPITULACIJE NEMČIJE

Postopno razpadanje nemških oboroženih sil
ODLOČITEV ZAVISI OD ZAVEZNIKOV

London, 5. aprila.—Vprašanje kdo naj prevzame odgovornost, če sploh kdo, za kapitulacijo nemških armad, dela preglednice generalu Eisenhowerju in članom njegovega štaba. Vojaški krogi v Londonu trdijo, da tudi rusko poveljstvo posveča pozornost temu vprašanju.

V prošlosti je zadostoval podpis dokumenta o kapitulaciji, toda sedanja vojna v Evropi se razvija drugače. Možnost je, da bodo nastale poteškoče v zvezi z deklaracijo o končanju vojne. Da se zaždi zahtevam treh velišil—Velike Britanije, Rusije in Amerike—o brezpogojni kapitulaciji, bi moral nekdo govoriti v imenu Nemčije in sprejeti pogoje.

Z oziroma na postopno razpadanje nemških oboroženih sil na zapadni in vzhodni fronti je možnost, da se oseba, ki bi mogla govoriti v imenu Nemčije, ne bo pojavila. Znamenja so se pokazala o konfuziji v nemškem vrhovnem poveljstvu. Morda ne bo nobenega, ki bi obvestil zavezniške o kapitulaciji.

Formalno uničenje nemških armad bodo morda razglasili zavezniški, ko bo zlomljen organiziran odpor. Ujeti nemški vojniki in častniki niso mogli potrditi in ne zanikati poročil, ali je feldmaršal Albert Kesselring ali feldmaršal Karl Gerd von Rundstedt poveljnik nemških sil na zapadni fronti. Oni so izjavili, da niti ne vedo, kdo je šef generalnega štaba.

Poročila so se glasila, da je bil feldmaršal Guderian imenovan za šefa generalnega štaba, zaenpa so se širile govorice, da je bil odstavljen in da je Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, prevzel to pozicijo. Njegov status je status neodgovorne osebe, s katero se zavezniški ne bodo razgovarjali. Himmler, kakor Hitler, je na listi vojnih zločincev.

Izgleda, da Nemčija ne bo imela nobenega voditelja, ko se njena armada zruši pod udarci.

Kanadska mornarica na Pacifiku
Udeležba v vojnih operacijah

Ottawa, Kanada, 5. apr.—Mornarični minister Angus L. MacDonald je naznanil, da bo Kanada poslala tri križarke, dva letalonosca in več rušilcev na Pacifik, da se pospeši poraz japonskih sil.

Minister je razkril, da je nekaj kanadskih križark že v akciji na Pacifiku. Med temi sta Uganda in Ontario.

"Iz razumljivih razlogov ne morem razkriti, koliko bojnih ladij in moči bo Kanada poslala v akcijo proti Japoncem na Pacifiku," je rekel MacDonald. "Rečem lahko, da bo Kanada prispevala svoj delež k zlozu japonskega imperija."

Francoska vojaška misija v Belgradu
Belgrad, Jugoslavija, 5. apr.—Francoska vojaška misija je dospela v Belgrad. Načelnik te je general Franck De Peyronnet, člana pa polkovnika Henri Barbier in Rene Bertrand. Misijo, ko je dospela na belgradsko letališče, so sprejeli in pozdravili general Jurić, vojaški poveljnik Belgrada, general Pavičić in polkovnik Krznić.

Protestna stavka v indijskih tovarnah
Bombaj, Indija, 5. apr.—Stavka v znak protesta proti obešenju sedmih nacionalistov je nastala v tukajšnjih tekstilnih tovarnah. Nacionalisti so bili obsojeni v smrt na obtožbo provokiranja izredov v Bombaju in Chimuru, v katerih je bilo več ljudi ubitih in ranjenih. Najmanj 40 tekstilnih tovarnov je moralo zapreti vrata zaradi stavke.

Domače vesti

Nov grob v Wisconsinu
Ashland, Wis.—Dne 27. febr. je v bolnišnici umrla radi raka Gertrude Zumar, ki je bila drugač poročena. Pred letom dni je umrl njen mož za isto boleznijo. Zapušča hčer Mary, por. Oratch, in štiri vnuke.

Padel v vojni
Burgettstown, Pa.—Dne 6. marca je padel na japonskem otoku Iwo Jimu Cpl. Joseph Kucic, član društva 741 SNP, ki je služil pri marinah. K vojakom je šel septembra 1942 in na Pacifiku je služil 15 mesecev. Udeležil se je invazije Saipana in Tiniana in bil ranjen 27. jun. 1944. Njegov brat Pvt. Anthony Kucic je pogrešan v Nemčiji od zadnjega februarja.

Iz Clevelanda
Cleveland.—V pondeljek je umrla Mary Fumič, stara 24 let, rojena v Clevelandu in članica HKZ. Zapušča mater, dva brata in tri sestre.—V Newburghu je po dveletni bolezni umrl Karl Bokar, star 82 let in doma iz vasi Deče pri Zagradcu na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko pred 55 leti. Bil je med prvimi naseljenici newburške naselbine. Zapušča ženo, hčer, dva sinova in več vnukov.—Naglo je zbolel Frank Ilc st. in bil odpeljan v bolnišnico Glenville, kjer je bil operiran na slepiču.—V isti bolnišnici se nahaja tudi Rose Česnik, ki je prestala težko operacijo.—Pri družini Frank Lapuh v Collinwoodu so se ustavile vile rojenice in pustile prvorojenčka. Oče je pri vojakih v Oregonu.—Iz bolnišnice se je vrnil na svoj dom Frank Jazbec.

Vatikan svetuje kapitulacijo Nemcem

Poveljstvo armade naj odloči
Rim, 5. apr.—List Osservatore Romano, glasilo Vatikana, je svetoval Nemcem, naj takoj odlože orožje in se podajo.

"Negleda na nemško vojaško kapaciteto in ozemlja, ki so še v nemških rokah, je prišel čas, ko mora avtoriteta, ki drži oblast, prositi za premirje," pravi list. "Taka avtoriteta sta edino vlada in generalni štab, ki sta v Nemčiji identična, ki pa se ne moreta pogajati. Brezpogojna kapitulacija pride, ko nemška armada odloži orožje. Kdo naj omogoči ali garantira tak dogodek? Odločitev zavisi od poveljnikov, ki spoznajo brezupnost nadaljevanja borbe."

List dostavlja, da je nacijska propaganda že priznala izgubo vojne, kljub temu pa poziva Nemce, naj vztrajajo v borbi. S tem jih potiska v prepad in uničenje.

"Nemški voditelji govorijo o časti," nadaljuje list. "Tak sentiment je zgrešen, ker zahteva ogromne žrtve. Po vsakem pravilu je tako pojmovanje časti absurdno. Nasprotno je logiki, krščanstvu in človečnosti. Nemci naj ustavijo prelivanje krvi in rešijo, kar se rešiti da."

Senat potrdil imenovanje Vinsona
Washington, D. C., 5. apr.—Senat je soglasno potrdil imenovanje Freda M. Vinsona za direktorja vojne mobilizacije in preureditve. Predsednik Roosevelt ga je imenoval za direktorja zadnji pondeljek. Vinson je nasledil Jamesa F. Byrnesa kot direktor vojne mobilizacije.

Bivši dunajski policijski načelnik se podal
Pariz, 5. apr.—Dr. Michael Skubl, bivši policijski načelnik na Dunaju in notranji minister v avstrijski vladi, se je podal ameriškim četam v Holzhausenu v bližini Kanela, Nemčija. On je bil jetnik Nemcev.

BELGIJSKA VLADA SESTAVLJA ZAHTEVE

Dobiti mora del Porenja kot odškodnino
UREDITEV MEJE S HOLANDIJO

Bruselj, Belgija, 5. apr.—Zdaj, ko so se pokazala znamenja, da je zmaga zaveznikov blizu, belgijska vlada sestavlja zahteve na račun poraženih Nemčije, katere bo predložila mirovni konferenci po zaključku vojne v Evropi.

Izjave generala Charlesa de Gaulla, da mora biti bodoča francoska meja ob Reni, kakor tudi zahteva glede sodelazbe v okupaciji Porurja za neomejeno dobo, so provocirale protizahteve belgijskih političnih krogov. Ti zahtevajo odškodnino za porušene industrije in garancije proti nemški agresiji v bodočnosti. Nemčija je dvakrat v eni generaciji kršila nevtralnost Belgije z napadom na Francijo.

Delikatno vprašanje, nanašajoče se na Belgijo, je ureditev meje s Holandijo. Obe državi trdita, da sta upravičeni do kosa Porenja, ko bo ta pokrajina odrezana od Nemčije.

"Belgija je majhna država z osmimi milijoni prebivalcev, a je občutila vse strahote vojne," je rekel besednik vlade. "Ako bo Rena tvorila bodočo zapadno mejo Nemčije, ne sme vse Porenje priti pod kontrolo Francije. Ozemlje med Kolinom in Dueseldorffom mora dobiti Belgija. Problem je kompliciran, ker se holandsko ozemlje razteza do reke Meuse in tvori zagozdo. Potrebna je vojaška zveza med Belgijo, Holandijo in Francijo kot zaščita proti agresiji s strani Nemčije v bodočnosti."

Nekateri belgijski krogi so za popolno razkosanje Nemčije. Zavzeli so stališče, da bo postala apert močna ekonomska sila, kakor tudi vojaški faktor v Evropi, v dvajsetih letih, če ne bo razkosana na kose.

Gradnja trdnjav na Štajerskem

Mobilizacija Slovencev za suženjska dela

Washington, D. C., 5. apr.—Štajerska je direktno povezana z obrambnimi načrti nemškega poveljstva in obrambo južnovzhodne Nemčije kot posledica prodiranja ruskih in jugoslovanskih sil po poročilu jugoslovanske časniške agature Tanjag.

"Zaradi pomanjkanja delovnih moči bo nacija odredila mobilizacijo Slovencev za suženjska dela pri konstrukciji trdnjav," pravi poročilo. "Spol in starost ne prideta v poštev. Naciji zlorablja verska čustva Slovencev. V kraje, v katerih ni bilo mahu, v drugih verskih obredov, pošilja jo duhovnike-kolaboratorje. Ti potem naznanjajo, da se bodo vršile maše. Ko moški pridejo iz svojih skrivališč, da se udeležijo maše, planijo po njih gestapovci in belogardisti in jih odvedejo v suženjstvo."

Poročilo dostavlja, da so Slovenci postali previdni. Nacijski načrti so jim znani in izogibajo se cerkvam in duhovnikom v službi Nemcev. Cerkev, v katerih ti duhovniki mašujejo, so prazne.

Filmske družbe odločile 10.000 delavcev
Hollywood, Cal., 5. apr.—Filmske družbe so naznanile odločitev 10.000 delavcev, ki so zastavali. Akcija je sledila ultimatu, da se morajo vrniti na delo, katerega pa so prizadeti ignorirali.

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodenih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Zategovanje pasov?

V Ameriki na splošno v tej vojni še nismo bili lačni. Nekateri krogi, in to predvsem vladni, celo trdijo, da ameriško ljudstvo zadnja leta živi boljše in več hrane kot pred vojno. To svojo trditve podpirajo z navajanjem statistike o večji porabi mesa, mleka, sočiva, sadja in drugega.

Koliko je resnice na tem, ne vemo—statistika sicer ne laže, lahko pa lažejo oni, ki jo manipulirajo. Toda je verjetno, da je temu tako, odkar je v deželi polna uposlenost. Odjemalci so postali tudi oni milijoni, ki so bili skozí deset let pred vojno brez dela, brez zaslužka. In ta armada je leta 1939 še štela blizu deset milijonov. Z uposlavljenosti teh ljudi, ki so bili prej v pretežni večini odvisni od borgega relifa, je naravno narasel tudi trg, in to predvsem za farmarske pridelke, kajti hrana je prva.

Trditve, da je civilno prebivalstvo te dežele zadnja leta na splošno bolj hranjeno kot je bilo pred vojno, je torej precej verjetna, čeprav je tudi resnica, da je več ali manj pomanjkanja tega in onega. In da na splošno do danes nismo bili lačni v Ameriki, gre zaslugi dvema faktorjema.

Prvi faktor so ameriški farmarji, ki so v tej vojni pokazali enak produkcijski rekord kot ga je pokazalo industrijsko delavstvo. Kljub temu, da je na farmah zadnja leta nekaj milijonov manj delovnih moči radi odhoda v armado in tudi v industrijska mesta, so ameriški farmarji v zadnjih treh letih prekosili vse svoje produkcijske rekorde. In prekosili so jih najbrže vsled tega, kar prejemajo dobro ceno za svoje pridelke in se delo izplača. V denarni ekonomiji je to važno tudi za farmarje.

Drugi faktor pa je—racioniranje živeža. Ako bi vlada ne bila takoj ob vstopu v vojno ne upeljala tega sistema, bi danes najbrže ne mogli reči, da radi vojne še nismo bili lačni v tej deželi. Lačen bi bil marsikdo ob isti ali pa še večji farmarski produkciji. Predvsem bi trpeli pomanjkanje najbolj pošteti ljudje, ki ne marajo kupovati na črnih tržiščih, kakor tudi oni, ki pridejo prepozno v trgovino.

★ ★ ★

Ampak zadnje čase se je na ameriškem živežnem trgu nekaj zgodilo. Iz vseh krajev dežele prihajajo glasovi o večjem pomanjkanju živeža kot v preteklosti, in to predvsem mesa. Trgovine, posebno mesnice so bolj in bolj prazne in zapirajo vrata. Gospodinjstvo postaja vedno težji problem. Po vseh videzih si bo treba priti v tej vojni zategniti pasove tudi v tej deželi.

Vzrokov za ta pojav je več. Eden teh je zgrešena vladna politika v zvezi s prehrano. Drugi je splošna zarota s strani profita lačnega biznisa, ki si prizadeva na vse načine, da razbije čim prej vladno kontrolo cen in racioniranje živeža. Tretji vzrok so črna tržišča, ki so že postala pravi velebiznis. Četrti vzrok so pa velike zahteve po ameriškem živežu v osvojenih krajih Evrope in Filipinov.

Oglejmo si nekoliko te vzroke.

Kakor vse drugo, je tudi vladna živežna politika zgrešena na vseh črti. Kolikor dalj traja vojna, toliko več kaosa je v administraciji. Namesto da bi vlada formulirala enotno živežno politiko, in sicer že zdavnaj, je odgovornost raztegnjena na okrog pol ducata vladnih agencij, ki pobijajo druga drugo in izdajajo konfliktna odredbe. Rezultat vsega tega je kaos, ker ni nobene prave, enotne odgovornosti.

Zadnje dni je posebni odbor CIO za prehrano obtožil vojno živežno administracijo, da je ona največ zakrivila pomanjkanje živeža, ker je lani odredila znižanje produkcije radi bojazni pred "previškom," kar bi lahko prineslo—padec cen! Da to prepreči, je šla vsa vladna politika za tem, da skrepi produkcijo živeža, predvsem svinjine, jaje itd. "Politika živežne administracije je bila diktirana bolj po želji, da protektrva denarno vrednost živeža kot pa, da zadosti prehrani prebivalstva," pravi odbor CIO.

Z druge strani pa je živežna industrija poslala v Washington celo armado lobistov, ki pritiskajo na vlado, da popušča pri kontroli cen in tem interesom omogoča grabenje čim večjih profitov. Zadnje tedne prihajajo pred kongresne odseke cele trume lobistov s pesmijo, da bodo klavniški in drugi interesi bankrotirali, ako vlada ne "liberalizira" kontrole in dovoli višje cene. In to kljub notoričnemu dejstvu, da živežna industrija—s farmarji vred—ni še nikdar imela tako bogate žetve, tako visokih profitov kot zadnja leta. Mogočni klavniški trust je lani napravil šestkrat večje profite po odbitku vseh davkov kot v letih pred vojno, vendar pa so njegovi zastopniki oni dan pred senatnim odsekom pledirali za "relief" od strani vlade, ker bodo drugače šli na boben.

S klavniškimi interesi pridno sodelujejo tudi veliki živinorejci. Na farmah, posebno na ogromnih pašnikih zapada je danes več glav goveje živine—čez 80 milijonov—kot kdaj v zgodovini, pomanjkanje mesa v mestih pa je akutno. Ti interesi namenoma drže živino od trga, da prisilijo vlado na zvišanje cen. "Free enterprize" v polnem cvetju!

V tej situaciji so se tudi mogočno razbohotila črna tržišča. Na teh tržiščih je na primer dosti mesa, seveda po dvakratni ali trikratni ceni kot je določena po OPA. Potrebna bi bila cela armada vohunov, če bi vlada hotela zatreti te rakietirje. Načelnik čikaške OPA je zadnjič rekel, da bi potreboval vsaj tisoč vohunov za zatiranje črnih tržišč, ima jih pa le 36. Slično je tudi širom dežele.

Vse izgleda, da bo živežna situacija postala še bolj kritična, ker na delu so mogočne sile, da zdobe se to borno in kaotično vladno kontrolo cen in racioniranja. "Free enterprizerji" hočejo svobodo za izkoriščanje. Tak je profitni sistem.

Glasovi iz nasebina

POROČILO ZASTOPNIKA

(Nadaljevanje in konec)

Hermine, Pa. — Naj nadaljujem, kjer sem včeraj prenehal. Cepel sem na mizi v Mihevčevi kolibi, dokler se niso povrnil domov Mihevčevi. Zaspali niso mogli, ker je bilo preveč mrzlo in tudi nismo hoteli, kajti gotovo bi se prestrašili, ko bi se vrnil domov in našli spečega človeka v njihovi kolibi. V tem bi me gotovo ne spoznali in lahko bi se mi še kaj zgodilo. Poleg tega pa sta me vznemirjala tudi psa, zlasti manjši se je jezil name. Večjega psa sem nekoliko potolažil, manjšega pa nisem mogel. Končno pa so prišli moji stari prijatelji in gostitelji domov.

Takoj sem se jim oglasil, vendar pa me niso takoj spoznali. Toda to je trajalo le za trenutek, nakar me je gospodinja spoznala po glasu in me prijateljsko povabila v hišo. Potem mi je Frances gostoljubno postregla in razgovarjali smo se pozno v noč. Oprala mi je tudi srajco, katero mi je neki pes v Bridgeportu izvel iz konvečja in bi jo gotovo raztrgal, ako ga ne bi pravočasno zasačil. Ne vem, kako se je moralo to zgoditi, kajti kovčeg je bil pravilno zaprt.

Zjutraj sem stopil do Križarjevih ali Mihevčeve hčere, kateri so ponovili Prosveto in Proletarce ter dali podporo za Majski glas. Enako sta storila Mihevčeva dva. Križar me je nato odpeljal v Salem in nato k Celinu, ki ima tudi farmo. Tudi Celinovi so ponovili Prosveto. Oba Celinova sta zaposlena v tovarni, poleg tega pa obdelujeta tudi farmo, se bavita s kokoši itd. V teh časih so ljudje res preveč zaposleni. Celinov sin se nahaja nekje v Indiji kot radiotehnik na aeroplanu.

V Salemu sem obiskal še nekatere druge slovenske družine, toda jih nisem našel doma. Potem me je rojak Celin zapeljal do postaje, nakar sem se odpeljal v Girard, O. Nastanil sem se za nekaj večerov pri družini Bogataj, kakor druge krat. Nastanil sem se pri njih zato, ker so vselej zelo gostoljubni.

Drugo jutro je deževalo kakor da bi iz škafa lilo, vendar pa me je John Bogataj peljal v Niles, kjer sva dobila nekaj naročnikov. Na Proletarce se je naročila rojakinja Žitnik, ki je zelo zgovorna žena, moža pa ni bilo doma, ker je delal. Tudi ta družina ima sina, ki služi Strica Sama, in je po činu saržent, toda 31. decembra je bil težko ranjen v Belgiji in sedaj se še vedno zdravi onkraj morja. Mike Jerina oz. njegova žena je ponovila Proletarce, rojakinja Predika pa Prosveto in kupila tudi Kernov slovar. To ubogo ženo tudi zelo muči revmatizem in že nekaj let ne more hoditi, pač pa si mora pomagati z vo-

zičkom. Tudi ta družina ima dva sina v mornarici.

Ker je moral iti John Bogataj na popoldanski ših, sva se odpeljala nazaj proti Girardu. John se je nato odpravil na delo, jaz pa sem šel v Youngstown. Tja sem se odpeljal z avtobusom, a imel sem veliko smolo. Bus je bil zelo natlačen in ker je pripekalo sonce, sem slekel površnik in ga položil na polico. Bus je bil zelo natlačen in voznik nas je potiskal v ozadje. Ko pa sem šel iz busa, ni bilo več na polici mojega površnika, ampak neka druga suknja, v katero pa bi se lahko skril, tako je bila velika. Suknja je tudi bolj ponošena kot moja. Pustil sem jo nato na postaji v upanju, da bi se dotičnik prijavil in prinesel mojo suknjo, toda do danes, ko pišem te vrstice, še nisem prejel nobenega sporočila od postaje iz Youngstowna. Moja suknja je bila vredna \$39.50.

V Youngstownu ni veliko slovenskih družin. Tam ima Proletarce samo tri naročnike, enega pa sem sedaj jaz pridobil, in sicer Slava Shitska. On je hrvaškega rodu, žena pa je Slovenka. Prodajal sem tudi nekaj Družinskih koledarjev, na vsem potovanju pa 18.

Proletarce je ponovil v Girardu Jernej Krvina, kateri pa je sam zastopnik, vzlic temu pa je meni plačal, kakor tudi Košin in Tancek. Povedali so mi, da so oni pridno na delo in da skušajo vse naročnike obdržati, novih pa ni mogoče dobiti. Dali so mi tudi vedeti, da so naročnine vse plačane, kar sem vzel na znanje in se nisem več mudil v tej nasebini. Prosveto pa je ponovila v tej nasebini sestra Selak, katera ima zelo ukaželjno hčerko Dorothy. Ona bo v teku petih mesecev graduirala v Clevelandu za bolničarko, nakar bo pripravljena iti v službo Strica Sama.

John Bogataj me je zapeljal na postajo v Youngstown in me tudi spremil k odvetniku transportacijske družbe glede moje suknje. Odvetnik pa mi je odgovoril, da družba ne more biti odgovorna za njo, kajti potniki morajo sami skrbeti za svojo prtljago. Iz Youngstowna sem se odpeljal v Sharon, Pa., in najprej sem se ustavil pri družini Špek. Na dopustu je bil Špekov sin in z njim je bila tudi nevesta. Naši fantje danes pripeljejo s seboj neveste iz vseh delov sveta. Pa recite, da ne bomo postali mednarodni. Nekoč sem naletel na Italijana, ki je pripeljal nevesto iz Indije in se je nastanil pri Slovincih. Povedali so mi, da so morali za njo zelo kuriti v hiši, tako da je bilo 90 stopinj gorkote, navzlic temu pa je tožila, da jo zebe.

Mrs. Špek je ponovila Proletarce in prav tako Joe Kramar in Ciril Furlan. Zadnji tudi Prosveto. Ponovila je tudi Pros-

veto vdova pokojnega Židanška, ki je stara 71 let in po rodu Čehinja, a list še vedno čita. Prenočil pa sem pri Furlanovih. Tudi oni imajo sina in zeta v službi Strica Sama. Oba sta sarženta. Zetova žena dela v tovarni in živi pri starših ter piše vsak večer svojemu možičku, tako da mu ni dolgčas pri vojakih. Druga hčerka pa še vedno pohaja v višje šole in se zanima za zboljšanje človeške družbe; v vojake ne verjame, kajti verjame v mir in resnico.

Nadalje je ponovil Proletarce John Novak oz. njegova soproga, kajti njega ni bilo doma, ker je delal, toda srečal sem ga preden sem zapustil Sharon. Francika, njegova hčer, še vedno vodi krožek SNP. Škoda, da nimamo več takih mladenk kot je Francika, ki se res zanima za naše stvari, poleg tega pa je naobrazeno dekle. Obiskal sem še nekatere druge družine, zadnja postaja pa je bila pri trgovcu Bogolinu. On me je po večerji zapeljal do Cvelbarjevih, kjer sem prenočil. Cvelbar je šel na delo, jaz pa spat. Toda prav sem zatisnil oči, ko sem zaslišal v kuhinji govorenje — prišel je domov na kratak dopust Cvelbarjev sin, ki se je pripeljal z aeroplanom iz Kube do Dayton, O. Cvelbarjevi imajo tri sinove v službi Strica Sama. Eden je pri mornarici, eden pri letalskem koru, eden pa pri artileriji.

Iz Sharona sem se napotil v Bessemer, Pa. Tukaj sem dobil dva nova naročnika na Proletarce, in sicer Millarja in Ferlana ter prodal polovico Družinskih koledarjev. Urar John Pušnik pe je ponovil Prosveto. Prenočil pa sem pri Kertolnovih, ki imajo tudi sina v vojaški suknji.

Iz Bessemerja me je pot vodila v Pittsburgh in nato v Library. Tu je ponovila Prosveto Mrs. Sencur, Proletarce pa Matt Dermota. Tudi on trpi za revmo že nekaj mesecev in prav tako tudi njegova žena. Trgovec Jack Dolenc pa se nahaja v bolnišnici v Pittsburghu. Meni da je bil operiran za kilo, Tone Cipič pa je šel v kliniko v Cleveland. Tudi njega nadleguje revmatizem. Njegova žena pa leži v postelji za enako boleznijo.

Domov gredoč sem se ustavil tudi v Coverdalu, kjer je Slovenski dom ponovil Prosveto in prav tako vdovec John Kučič iz Church Hilla. Tudi on toži, da mora vsak dan delati, poleg tega pa mora doma opravljati tudi gospodinjstva dela.

Zaključujem in najbrže ne bom pisal, dokler ne obiščem Detroita.

Anton Zornik.

NA OBISKU V FLORIDI

Cheswick, Pa. — Dne 11. marca sem zasedel aeroplan v Pittsburghu in se odpeljal proti Floridi. Opoldne smo že prispeli v Chattanooga, Tennessee. Tam sem moral čakati eno uro na drug aeroplan, s katerim sem se odpeljal proti Jacksonvillu, Fla., kamor sem dospel ob šestih zvečer.

Vožnja je bila lepa in hitra. Od Jacksonvillu do New Smyrna Beacha je 120 milj. Tja sem se peljal z vlakom, na katerega sem čakal tri ure. V vlak je bilo dosti vojakov in vsi so bili dobre volje, ker ni manjkalo pijske. V New Smyrna Beach sem dospel ob enih, kjer so me čakali moja žena, John Pleterski in njegova žena. Iz postaje smo se odpeljali na lepo farmo, ki leži približno tri milje od postaje. Ker sem bil precej izmučen, saj veste enega sem tudi popil, sem šel takoj k počitku.

Drugo jutro sem zgodaj vstal, kajti bil sem radoven, kako kaj izgleda Florida, ali je res tako lepa, kakor pravijo. Takoj sem šel na vrt in natrgal nekaj pomaranč in drugega sadja (grapefruit). Potem me je Pleterski vprašal, kam hočem iti. Zasedla sva njegov Plymouth in se odpeljala. Vozila smo po Floridi, kar okoli morja. Tudi ribe sem šel lovit. Ujel sem nekaj velikih rib, ena pa je bila tako velika, da sem jo moral z avtomobilom potegniti iz morja. No, ko pa sem jo ven potegnil, sem videl, da ni bila riba, ampak velik krokodil, ki je tehtal nič manj kot 250 funtov. Dobro, da sem imel s seboj pomagaca, v osebni Pleterskega. On je hitro priskočil in mu vrnil prerezal. Prepričan sem, da bo dobil pre-

Pogled za oči in srce ... Dvojčki Patty in Barbara McClean, ki sta postali filmaki igralci.

cej denarja za kožo. To sem vam povedal, pa če mi verjamete ali pa ne.

Naj še omenim, da je tam veliko Slovencev in imajo tudi svoje društvo in Slovenski dom. Tja prihajajo turisti iz vseh krajev. Tudi Clevelandčani so tam. Seznanil sem se rojakom Stegovcem in njegovo ženo. Oba sta veseljaka, posebno pa žena. Sicer pa jaz že od nekdaj rajši pohvalim ženske kot moške. Seznanil sem se tudi z mr. Roots in njegovo ženo iz Waukegana. Dne 18. marca pa smo imeli slovensko zabavo. Srečal sem se z mnogimi rojaki, toda nisem se zapomnil imena vseh. Imeli smo dosti jedače in tudi pijske. Seveda, tudi plesali smo pozno v noč. Najljepša hvala vsem za prijazno gostoljubnost.

Florida mi precej ugaja, samo malo prevroče je tam. To pot sem bil tam samo deset dni, drugi pa bom mogoče bolj dolgo počitnikoval. Tja je prišel tudi brat moje žene Anton Oset iz Springfielda, Ill. Čas je hitro potekel in moral sem se podati domov, kamor sem potoval z vlakom. Vožnja je bila precej prijetna. Peljal sem se skozi Washington, D. C., kjer sem si ogledal tudi Belo hišo. Drugo leto si bom tudi jaz takšno kupil ...

Najljepša hvala mojim prijateljem za prijateljsko gostoljubnost, posebno pa družini Pleterski za prvovrstno postrežbo.

Anton Klemencic.

GLAS UJETNIKA

San Bernardino, Cal. — Najprvo vas najlepše pozdravljam, kakor tudi moji tovariši, idealni Primorci. Seveda, sedaj moramo biti ujetniki med Lahi, našimi sovražniki. Upam, da bo kmalu konec vojne in da vam bom ob letu dni že lahko pisal iz Trsta dolgo pismo.

Vse kaže, da bodo Slovani zmagali v tej vojni in da bomo tudi Slovenci postali zopet gospodarji naše preljube Primorske. Slovenci ne potrebujemo civilizacije iz Rima. Če bomo kaj potrebovali, bomo jo našli pogledat k našim slovanskim bratom v Moskvo.

Leta 1934 so me orožniki, ki so bili prav iz Rima, ukenili in odgnali iz Trsta kakor kakšnega psa. Postopali so Slovenci in Hrvti po metodi "rimske kulture." Preganjali so nas kot pse, toda naš denar je vseeno prav prišel papežu, dasiravno je bil krvavo zaslužen. Da, čeravno je on Kristusov namestnik in bi moral vse enako ljubiti, je ljubil samo slovenski in hrvaški denar, ne pa nas.

Nameraval sem vam pisati že pred časom, toda sem bil bolan. Ob priliki se bom zopet oglasil v Prosveti in upam, da bo dopis priobčen. Prav lepo se vam zahvaljujem, ker ste priobčili slike in oglas mojega tovariša Frolje ter objavo za novo leto.

Ako bi bil prost, bi tudi jaz delal za SNPJ in Prosveto. Zelo sem hvaležen predsedniku V. Cainkarju, kateri mi je takoj prišel pošiljati Prosveto, ko sem mu pisal prvo pismo in v njem vprašal, ako bi bilo kako mogoče, da bi se tudi jaz pridružil partizanom. Slovenske časopise dajam na razpolago tudi mojim

tovarišem, da se bolj privadijo slovenskemu branju, kajti niso imeli prilike, da bi se dobro naučili materinega jezika, ker so ga Lahi prepovedali na naši lastni slovenski zemlji.

Končam teh par vrstic in pozdravljam Slovence po vsej Ameriki, zlasti pa naše Primorce. Moj naslov je: Paul Bezeljak, 150th It. QM Serv. Co., Mira Loma QM Rep. Sub. Depot, San Bernardino, Cal.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Paul Bezeljak.

VIŠJI SLOVENSKI ČASTNIK UBIT

Canonsburg, Pa. — Malo kdaj se oglasim v našem priljubljenem časopisu Prosveti. Danes pa imam poročati zelo žalostno vest, ki je zadelo mojega brata in njegovo družino.

Iz Washingtona je prišlo poročilo, da je bil ubit na otoku Iwu dne 20. februarja podpolkovnik Frank A. Martineček. Za družino je to še toliko hujši udarec, ker je bil edini sin. Težko bodo preboleli izgubo sina, posebno mati, toda vojna zahteva svoje žrtve in ne moremo nič pomagati.

Frank je bil eden tistih, ki se ni nikoli ustrašil dela in nalogo, ki jo je prevzel, je vedno brez pritoževanja izvršil. Bil je mirnega značaja in tudi dober pevec. Velikokrat sva skupaj prepevala po slovensko, toda vse pride, vse mine ... Frank je preminil in njegovo truplo počiva nekje na Daljnem vzhodu. Toda njegova dobra dela, njegova prijaznost še vedno živi med ljudmi in ne bo pozabljena.

Težko je preboleli bolečine tudi meni, toda ni pomoči — vsi smo na potu tja, od kjer ni več vrnitve. Nekaterih je življenjska pot dolga, drugih kratka.

Pokojnik je bil učitelj v srednji šoli (Chartiers Township High School), kjer je poučeval znanost in angleščino. Učil je tudi rokoborbo. Kakor poroča tukajšnje časopisje, je bil najbrže častnik z najvišjim činom v okraju Washington. Poleg staršev, sester, stricev in drugih rodnikov zapuščata tudi ženo in hčerko, katere pa ni nikoli videl.

Justin Martincic.

RAZNE VESTI

Bridgeport, O. — Drugi teden po zadnjem mojem dopisu smo imeli v teh krajih zopet hude nalive in reka Ohio je ponovno narasla na 35 čevljev in štiri palce ter poplavlja nizine. Sedaj je mesec marec za nami in upamo, da nam ne bo več grozila poplava.

V soboto zvečer, 31. marca, je odšla v armado kot bolničarka s činom poročnice Margaret Snoy, članica društva št. 13 SNPJ. Za prvo treniranje je nastavljena v Fort Benigen, Harrison, Ind., v bolnišnici Biling. Od 3. novembra, ko je prišla domov, je delala v operacijskem oddelku v Ohio Valley Hospitalu, Wheeling, W. Va.

Dva dni po Margaretin odhodu, 2. aprila, je odšel v armado ali kamor koli bo že dodeljen, njen brat Fred Snoy. On je pohajal eno leto v inženirski šoli General Motors v Flintu, Mich. Tako služijo sedaj Strica Sama trije člani Snoyeve družine, dva sinova in hčerka. Od društva št. 13 pa imamo sedaj 28. članov pri vojakih in dve članici.

V nedeljo, 1. aprila, smo na seji podružnice št. 33 SANŠa vse potrebno uredili za priredbo, katere ves čisti dobiček je namenjen za takojšnjo pomoč trpečemu narodu v Jugoslaviji. Prireditve se bo vršila v soboto zvečer, 14. aprila, v Društveni dvorani na Boydsvillu.

Seja federacije SNPJ pa se bo vršila v nedeljo, 22. aprila, ob dveh popoldnevih v istem prostoru. Društva so vabljeni, da gotovo pošljejo svoje zastopnike.

Joseph Snoy.

AGITIRAJTE ZA PROSVETO

Prilagodjevanje sožitju v skupnem svetu

Posameznih skupin ne moremo soditi po njihovem življenjskem standardu

Piše dr. Margaret Mead

Najglavnejša stvar, ki se je imamo naučiti predno moremo jasno razložiti o drugih ljudeh, je to, da umemo razločevati med njihovimi sedanjimi razmerami in okoliščinami ter njihovimi resničnimi sposobnostmi ali zmoglostmi. To velja enako za razsojanje z vidika njihovega morebitnega skromnega življenja v tesnih mestnih četrtih, ali pa iz vidika njihovega obnašanja. Vemo namreč, da izvirajo gotovo vedenje in karakteristika v obnašanju iz raznih pogojev, posebno takih, kjer je človek primoran, da pazi na vsak centek, kot n. pobirači stare obleke in druge šare, pocestni kramarji in slični drugi posamezniki, ki se preživljajo z malimi dohodki od te vrste drobne polične kramarije. Delavci-težaki, po drugi strani, imajo navado, da se vozijo na delo in z dela v svoji grobi delovni obleki.

Zgodovinsko je slednje ameriško mesto poraslo z vedno novimi pridi naseljenecv; prej so ti prihajali povečini iz Evrope, sedaj pa prihajajo iz latinske Amerike, pa tudi ameriški ljudje sami se selijo iz raznih krajev dežele v mesta. Vsi ti novodošli ponavadi prično z malim, kar pomeni, da vzamejo, ko pridejo v mesto, vsako delo, ki ga morejo dobiti, samo da se preživijo in ekonomsko malo utrdijo. Razumljivo je, da pri malem zaslužku ne morejo iskati dragih stanovanj, in tako zajdejo v tesne četrti, kjer s svojim zaslužkom lahko izhajajo.

Mnogi od teh prihajajo iz krajev, kjer je življenje skromnejše in preprostejše. Mnogim izmed njih se zdi ameriški standard življenja nemogoč in ne morejo razumeti, zakaj naj bi se gledalo na to, da ima vsak otrok zadoščeno sobo in dovolj prilike, da se igra in naučijo zraka tudi zunaj doma, posebno ko je vsakomur takoj očito, da vse to v mestu stane denar in je delavcu z manjšim zaslužkom takorekoč nedosegljivo.

Tako se v premenljivih slučajih pripeti, da novodošlec ostane v zasebni, v katero je v začetku zasledil, ki je pogosto najslabša v mestu z ozirom na stanovanjske prilike in udobnosti. Ako taki novodošleci vrh tega še pripadajo gotovi manjšinski skupini, so takorekoč primorani, da ostanejo v svojem prvotnem okolju tudi, ko se pripeljejo do boljšega stanovanja.

Starejši prebivalci mesta in posebno taki, ki so pred desetletjem ali več bili še sami novodošli, ter so bili zadovoljni z vsakim delom ali poslom, ki so ga mogli dobiti, kot tudi z istimi premenljivimi stanovanji, radi kakršnih sedaj z veliko gledajo na novodošlece, se kaj radi razgrajajo nad umazanimi otroci iz stanovanjskih hiš brez napevne vode za toplotno vodo in drugih modernih naprav. Pri dojem opazovanju človek kaj hitro opazi, da se pri omenjanju drugih skupin pogosto označuje gotove izmed njih kot "umazane" ali "zanemarjene," čeprav jim mesto ni nudilo ničesar boljšega kot "slume."

Seveda bi bilo napačno zvrzati vso krivdo za umazanost in nečistočo na stanovanjske pomanjkljivosti, ali trditi, da bi vsaka skupina iz kateregakoli kraja avtomatično pričela živeti po ameriškem načinu življenja, ako bi se ji le nudile prilike za to. Z ozirom na to vprašanje moramo predvsem odgovoriti jasnostjo na tri vprašanja, ki so:

Prvo, ali je pripisovati nizki življenjski standard gotove skupine v mestu ali občini dejstvu, da je povprečen zaslužek te skupine nizek in je zato primorana živeti v slabih stanovanjskih razmerah?—Če je temu tako, tedaj leži odgovornost za te slabe razmere na ramah starejših prebivalcev, ki se radi spodkrižajo golaznijo, revščino, boleznimi, mladinskimi prestopki in kriminalnostmi, ki so nedeljiv del razmer v natrpanih slumih.

Druge, ali je gotova skupina v mestu ali občini prisiljena živeti v nekem delu mesta radi gotovih plemenskih ali verskih omejevanj?—Ako take omejitve obstajajo, tedaj je to kršitev najtemnejših človeških pravic, ter moramo ustvarjajo pogoje za vse skupine, da se jim nudi enake možnosti, ki jih želi.

Če je torej gotova skupina prisiljena živeti v slabših razmerah z ozirom na stanovanjske in sosedne okoliščine, je treba to priznati, namesto da se vsem pripadnikom take narodnosti ali drugačne skupine pečati žig "slumarjev". Starejši prebivalci morajo spoznati, da metanje krivde na one, ki žive v tesnih revnih četrtih, še ne odpravlja slabih razmer, niti ne odjemlje odgovornosti onim, ki radi ponavljajo, da se gotove skupine gnetejo skupaj v tem ali onem delu mesta—ki je navadno edini del mesta ali občine, kjer so stanovanja ali domovja odprta za te skupine.

Ako torej hočemo, da se gotove narodnosti, verske ter druge skupine ne bodo gnetle skupaj v gotovih predelih naših mest in občin, tedaj jim moramo odpreti pot do vseh predelov. Vztrajati moramo pri tem, da imajo vsi ljudje pravico izbirati si svoje domovanje, kjer želijo, ter da te pravice nikakor nimajo v zakupu lastniki in najemniki velikih stanovanjskih hiš ter zemljiški agentje, ki obsegajo tablice z napisi kot: "Mehičkanec se ne daje v najem", ali pa omejujejo prodajo zemljišč, stavbišč in domovnjak bodisi direktno ali pa na zvit in legalen način, da tako preprečijo nakup istih črncem in v mnogih slučajih tudi ameriškim židom.

Ko smo si tako razjasnili in obrazložili to stran položaja ter dognali posledice, izvirajoče iz predsodkov proti "Okies" in "Arkies" iz Kalifornije, ter proti raznim plemenskim ter narodnostnim in verskim skupinam, tedaj pride na vrsto tretje vprašanje:

Ali je med nami v naši občini ali mestu zares kakšna skupina, ki nima ozadja, katero bi jo usposabljal za ameriški način življenja v pogledu snage, življenjskih komodnosti itd.? So li prišli ljudje te skupine med nas iz okolice, ki jim niso nudile ničesar, kar bi jih usposobilo za to, da se navzamejo našega načina življenja?

Vedeti moramo, da niti v naši deželi nimamo povsod tega, kar nazivamo ameriški standard življenja, zato moramo vedno upoštevati način življenja, kakršnega

ga so bili posamezniki gotove skupine navajeni preden so prišli med nas, pa bodisi da so prišli iz kmečkega podeželja v Evropi ali pa iz našega juga. Dalje moramo upoštevati, dali prihajajo ti ljudje iz dežel ali krajev, kjer se civilizacija razlikuje od naše, ali kjer je doma, praznovanje z ozirom na zdravje in higijeno, kar ni v skladu z našimi nazori o teh stvarih. Ali so znatili med gotovimi skupinami številni analfabeti, ki ne znajo čitati in pisati v nobenem jeziku? So li gotove skupine, katerih člani sploh slabo razumejo angleški jezik?

Ali smo v takih in enakih slučajih poskrbeli za to, da se te skupine podučijo in informirajo da nasvete v njih lastnem jeziku? Smo jim dali priliko, da se nauče angleščine? Smo jim li dali priliko in jih opozorili na to, da se živijo v naše življenje kot enakovredni in enakopravni državljani, ter jih navajali na to, da postanejo polni državljani in v pravem pomenu te besede?

Mnogokrat, bodisi v privatnih pogovorih, v tisku, na političnih sestankih ali kakršnihkoli drugih

Konferenca v San Franciscu in kolonije

Napisal Donald Bell

Na prvi pogled je morda videti presenetljivo, da bo konferenca v San Franciscu obravnavala tudi vprašanje kolonij, posebno radi tega, ker je iniciativo prevzel naš državni department. Zedinjene države niso kolonijalna država—zakaj smo torej storili nekaj, kar utegne biti zelo neprijetno našim najboljšim prijateljem, Angležem?

Ako stvar dobro premislimo, bomo videli, da te razprave ni bilo mogoče odložiti. Za večkrat je bila odložena na zahtevo Angležev, toda zdaj je nadaljevanje odlašanje nemogoče. Eno kolonijalno carstvo je bilo v tej vojni že premagano—Italija. Drugo, Japonska, bo sledilo. Del japonskih kolonij, v kolikor so bile nakradene, je mogoče vrniti njihovim praviim posestnikom, toda ostale so pokrajine, ki ne pripadajo nikomur. Odločiti bo torej treba, kdo jih bo dobil.

Silčen problem se je pojavil že po prvi svetovni vojni. Takrat smo našli izhod na podlagi ideje takozvanih "mandatnih ozemelj". No nemogoče, da bomo storili isto, oziroma nekaj podobnega tudi po tej vojni. Toda stvar je danes vendar precej drugačna. Po prvi svetovni vojni so bile štiri velesile med petimi kolonijalnih držav. Le Zedinjene države niso imele nobenega interesa v kolonijalnih vprašanjih. In Zedinjene države niso niti ratificirale mirovne pogodbe, tako da so ostale na koncu koncev kolonijalne države same med seboj.

Danes pa so trije od petih velikih prot kolonijam. Kina hoče odvzeti kolonijalne predprave vsem državam, ki jih imajo na kitajskem ozemlju. Sovjetska unija je kolonijalni sistem carske Rusije globoko spreminila in sprejela v svojo unijo kolonijalna ozemlja pod pogoji popolne enakopravnosti, vsaj na zunaj. Zedinjene države še vedno niso postale kolonijalna država.

Naše delavstvo ne bo moglo prejemati dalje svojih visokih plač, ako ne bomo odpravili konkurence dežel, v katerih so delavske mezdre nizke. To smo videli v slučaju japonske industrije. Tehničnih spretnosti se morajo naučiti vsi narodi. Kar je važno, je cena dela. Konkurenca dežel, v katerih bi bili delavci kulji, ki žive od pesti riža na dan, bi bila pogubonosa za nas.

Bodoča svetovna organizacija, ki si prizadeva, da odpravi iz sveta vzroke za spore, mora torej začeti s tem, da izboljša delavske razmere v kolonijah in povisša standard življenja kolonijalnega delavstva, kar bo obenem odprlo našim industrijam nova tržišča in našemu kapitalu nove investicijske možnosti.

Tudi politična zavednost kolonijalnih narodov je neprestano naraščala v zadnjih desetletjih. 400 milijonov Indijcev živi pod vtisom, da nimajo sploh nobenega političnega zastopstva.

iz vsega tega sledi, da konferenca v San Franciscu nikakor ne bo mogla obiti tega vprašanja. Verjetno je, da ne bodo predlagane nobene radikalne rešitve. Nikdo ne bo zahteval, da se kolonije kratko in malo odpravijo. Gre za to, da se kolonijalni režimi korakoma in polagoma spreminijo, da postanejo bolj ugodni in manj trdi.

V enem našim naslednjih člankov bomo videli, kako bi

Pomočnik Ante

Ze zopet ropota okrog Lašč. Borci Cankarjeve brigade že tri dni v snegu in mrazu drže položaje nad vasjo. Nešteto juršev so že odbili.

"Proklete je mrzlo," se je hudoval že postaran tovariš in si gladil okorne brke. Bili so beli od mrzle sapa. "Nisem mehkuznež, vsako zimo sem preživel doma v gorenskih planinah pa mi sedaj misli neprestano uhajajo k domači peči, tolaži pa me misel, da tudi domobrance zebe, gotovo še bolj kot mene. Prav jim je, bedakom."

Ko se je ozrl, je opazil, da se mu tovariši smejejo. Njegove besede so jih spravile v dobro voljo. Zazrl se je v dolino pod seboj in se tudi sam začel smejati. "Vrag naj vzame današnji čas, tare te tisoč nadlog, nazadnje pa se vsemu smeješ. Morda smo pa res čisto novi ljudje..."

Za debelim hrastom je imel svoj položaj naš mitraljez. Besno je rjula njegova strojnica iz za debla.

"Na še en rafal za tvoje izdajstvo," je siknil tovariš in vložil nov saržer. Za njim je ležal v snegu njegov pomočnik Ante Slako, Dalmatince po rodu. Borci se na naših tleh in čisto misli na svojo Dalmacijo. "Tam je že svoboda. Čisto prav. Ustavrimo jo še tu, potem se pa vrnem k družini."

Sovražnik se je polagoma znašel in začel juršati proti našim položajem. Misli je, da bo to enostavna stvar, a se je zmotil. Težko zmotil.

Okoli hrasta, za katerim je imel zaklon naš mitraljez, so začele vse gosteje švigati kroglice. Brenčale so kakor ose. Sovražnikove strojnice so ščitile njegove vojske v juršu.

"Torej mislite resno, izdajalci," se je pridružil za hrastom mitraljez in praznil saržer za saržerjem. "Pa se dajmo! Ravno prav ste prišli, pri nas je tekmovalje!"

Pokalo je kakor v loncu, v katerem se pražijo ocvirki. Bili so cepali kot muhe.

Tedaj je mitraljez pogledal svoj mitraljez v vsej dolžini. Do sedaj je pazil samo na muho na koncu cevi. Kar zabeležba ga je, skoraj bi rekel, da se je ustrašil. Cev je gorela, kakor da bi iz strojnice postal metalec ognja.

"Novo cev," je zakričal svojemu pomočniku Anteuju, ki se je tiščal za njegovim hrbtom v snegu. Ker je bil bolj oddaljen od hrasta, je bil tudi bolj izpostavljen krogom. Čudno, da ga še ni nobena zadela. Belogardisti so streljali z vsem orožjem, čisto blizu so že bili.

"Kaj bo, če se sedaj dvignem?" Igra s smrtjo! Z očmi je Ante premeril razdaljo do mitraljeza. Samo en korak, toda sedaj se mu je zdelo, da je kilometer daleč od njega. "Kaj naj storim? Kako? Sedaj!" Toča krogel je zaživžgala okoli njega in ga pritisnila k tlom. "Večnost! Ne samo trenutki! Ne moram kaj, ne morem? Toda moram! Moram! Sedaj ali nikoli!"

Belogardisti so prišli že čisto blizu. Ante se je pognal kvišku kot srna in v trenutku je podal mitraljezu svežo cev. Bilo je, kakor da bi glavo pomolil v osje gnezdo. Vrgel se je v sneg. Oddahnil se je. Kakor da bi milinski kamen vrgel raz sebe. Pred njim je začvrčalo, žareča cev je padla v sneg. Mitraljez je sunil v luknjičast hladilnik novo cev. "Dobro, da imam šare, ki se da hitro sklopiti." Tresnil je z zaklopko.

Naslednji trenutek je mitraljez za hrastom že zopet kosil po sovražnih vrstah.

Sovražnik se je pričel umikati. Ne, to je bil že ponižen beg. Anteuje se je zdelo, da se je rotpotanje za hrastom spreminilo v pesem.

Borba je ponehala. Za hrastom je nastala tišina. Mitraljez in pomočnik sta se skoraj objela.

Zopet je začel naletavati droben sneg. Prijetno hladilo po tako vročih trenutkih.

("Naša vojska," 12. feb. 1945)

Ali ste naročili na dnevnik "Prosveta"? Podpisite svoj list!

moglo priti do sporazuma med kolonijalnimi velesilami, Anglijo in Francijo ter Ameriko, Rusijo in Kino.

—ONA.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

2657-58 So. Lawndale Ave.

Chicago 23, Illinois

GLAVNI ODBOR

Izvršni odbor
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON TROJAR, gl. pomočnik tajnika 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blaginjak 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MICHAEL VROVNIK, direkt. mlad. odd. 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
ANTON GARDEN, urednik glasila 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

Podpredsedniki
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik 2679 W. 96th St., Cleveland 13, Ohio

Distriktni podpredsedniki
JOS. CULKAR, prvo okrožje 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje 7925 Middlepoints, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje 2079 Randall St., St. Louis 16, Mo.
URBILA AMBROZICH, peto okrožje 418 Pierce St., Evelyn, Minn.
EDWARD TOMSIC, šestto okrožje 823 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

Gospodarski odbor
MATH PETROVICH, predsednik 2653 E. 131st St., Cleveland 16, Ohio
VINCENT CAINKAR 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
F. A. VIDER 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
MIRKO G. KUHEL 2657 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JACOB ZUPAN 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
LONALD J. LOTRICH 1937 So. Trumbull Ave., Chicago 23, Ill.
RUDOLPH LISCH 700 E. 260th St., Euclid 17, O.

Perolni odbor
ANTON SHULAR, predsednik Box 27, Arma, Kansas
FRANK VRATARICH 315 Tener St., Luzerne, Pa.
FRANK BARBIC 19311 Muskoka Ave., Cleveland 19, Ohio
ANDREW VIDRICH 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK 772 E. 165th Street, Cleveland 19, Ohio

Nadzorni odbor
FRANK ZAITZ, predsednik 2301 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.
JOSEPH FILOLT 1237 E. 90th St., Cleveland 3, Ohio
ANDREW GRUM 17188 Snowden, Detroit 31, Mich.
JOHN OLIP 231 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGAI 28 Westcott Ave., Peru, Ill.

Glavni izdajatelj
DR. JOHN J. ZAVERTNIK 2219 So. Ridgeway, Chicago 23, Ill.

Naša pomoč prispela narodu

Iz urada UNRRA Refugee Camp v Tolumbatu je Združeni odbor južnoslovanskih Amerikancev prejel sledeče pismo:

"Pred kratkim smo prejeli v tem lagarju preko urada za vojne informacije v Kairu darila, katera so nas zelo razveselila.

Med darili so bile knjige, svinčniki, radirke, papir, peresa in držala in škatle za svinčnike. Poleg tega so bili posebni zaviti s sladkorjem, robčji žepniki, glavniki, zrcali, škarpami itd. Oni so se zelo razveselili in vživali darila.

Prosimo Vas, da se zahvalite gospodični Vilmi Bizjak, 1210 Beaver Avenue, Elmwood City, Pa., katere karta se je nahajala v mnogih zavojih, kakor tudi vsem drugim, ki so poslali darila.

Svinčniki, radirke in papir bodo neprecenljive vrednosti za šolo.

Ponovno se Vam zahvaljujem in ostajam—

C. E. CHESTERS,
Chief Welfare Officer."

Mi prav z veseljem priobčujemo to pismo zato, da bo naš narod v Ameriki uvidel, kako se cenijo njih darila in koliko znajo za naš narod doma. Mi se nadejamo, da bo tudi v bodoče mogoče poslati darila našim žentam in otrokom potom vztrajnega in nesebičnega dela naših organizacij in posameznikov v Ameriki. Naša dolga borba, da se v Ameriki prikaže pravo stanje stvari v Jugoslaviji, je doseгла zaželjeni plod. Ameriške oblasti in organizacije pomagajo našemu delu. To mora, da se bolj dvigne naše ljudi v Ameriki, da z vsemi mogočimi močmi, ki jih imajo na razpolago, na vsakem kraju in ob vsaki priliki prispevajo pomoč našemu narodu. Taki izrazi hvalečnosti so resnično v ponos našim ljudem in to jim je največja nagrada, ki so jo mogli dobiti.—ZOJSA.

Vojni ujetniki v Nemčiji

Pariz. (ONA)—Nemci ženejo zavezniške vojne ujetnike s seboj na begu v Nemčijo. Bati se je, da bo mnogo žrtev, kajti hoditi morajo peš, kljub svoji oslabelosti radi pomanjkljive hrane. Nemci skušajo odbrzati v svojih rokah toliko vojnih ujetnikov kot le mogoče, ker mislijo, da jim bodo mogli prej ali slej služiti kot nekakšni tanci.

Zapadne velesile imajo v Nemčiji približno naslednje število svojcev v nemškem ujetništvu: Američani — 100.000, Angleži — 200.000, Francozi — 2.000.000. Zaganjanje preko Švice, ki je do zdaj mnogo pomagalo, posebno ameriškim in angleškim ujetnikom, postaja zdaj radi velikanske zmešnjave v Nemčiji vsak dan težje. Bati se je, kljub vsem naporom Rdečega križa in zavezniških vlad, da bo postalo vzporedno z razpadanjem nemške državne organizacije še težje.

Razgovor z Mihajlovičevim sinom

Nekje z jugoslovanske armade, dne 23. marca (ONA) — Še je nekaj ljudi v Jugoslaviji in izven nje, ki mislijo, da četniški vodja Draža Mihajlovič ni bil izdajalec svoje domovine in da ni sodeloval z Nemci. Njegov sin Branko, star 24 let, in njegova hčer Gordana, sta vsakakor o tem prepričana.

Ravnokar sem se na fronti v Sremu razgovarjal s sinom Brankom, ki je komandant baterije na partizanski fronti v Sremu. Nobenega dvoma mi ni ostavil o tem, kako čuti glede svojega očeta. Njegova sestra, ki je stara 19 let, je bila nedavno ranjena v boju kot bolničarka, pridržena oddelku pehote v Titovi armadi. Branko mi je povedal, da ima tudi ona isto prepričanje.

"Ne da bi se bila dogovorila, ava oba približno istočasno, začetkom preteklega septembra, sklenila, da bova prešla na stran partizanov. Gordana se je izmuznila iz Beograda, ki je bil takrat še v nemških rokah in se je pridružila partizanom. V tisti dobi sem bil pridelen neki četniški enoti v bližini Valjeva, katero sem zapustil pod pretežno operacije slepega črevesa ravno pred partizanskim napadom na Valjevo in se jim pridružil, ko so prikorakali. Dolgo časa sem bil odločen to storiti in koval načrte, toda prej se mi ni nikdar ponudila pripravna prilika."

Branko mi je povedal mnogo krajev, z natančno navedbo datuma, od jeseni leta 1941 naprej, kjer so četniki napadali partizane, mesto da bi jim pomagali boriti se proti Nemcem. V mnogih takih bitkah so imeli četniki podporo nemške artilerije in letalstva. Razven tega je vladala dolečba, da se Nemcev ne sme napasti brez posebnega dovoljenja. To povelje je oviralo vse one četnike, ki bi se bili sicer rade volje borili proti Nemcem.

WHERE THE FUEL GOES

It takes 12,500 gallons of gas to line to train one pilot.

SLUŽBA HIŠNIKA

S tem se nanašnja, da je izpraznjeno mesto hišnika v glavnem uradu SNPJ. Kogar veselilo tako delo, naj se nemudoma prikladi bodisi po telefonu: Rockwell 4904, ali pa pismeno. V pismu je treba navesti zdravstveno stanje in starost, če ima družino in mogoče kake izkušnje v tem poslu. Službo je treba nastopiti takoj. Vse nadaljnje informacije v zvezi s tem se dobi pri podpisu.

V. CAINKAR, gl. predsednik.

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

S hladnim naklonom je odšel svojo pot, med tem ko sem jaz še vedno gledal za izprevodom. In tedaj mi je prišlo na um, da bi tam, kjer bo Froment, utegnil srečati Saint-Alaiske; čudeč se, da me ta misel ni že preje obšla, sem se je oprijel in stekel za množico. Došel sem jo na majhnem trgu, ki so ga obdajale mrke, visoke zgradbe in s katerega se je odcepljalo nekaj tesnih ulic na vse strani. A glavni del sprejema je bil že izginil in zadnje vrste so se pravkar razhajale.

Ko sem neodločno obletaval z očmi vračajoče se gruče ljudstva, sem zdajci opazil mršavo, usločeno postavbo v ogoljenem talarju. En sam pogled mi je zadoščal, da sem spoznal moža: z radostnim vzvikom sem se preril skozi gnečo in planil k njemu.

Bil je abbe Benoit. Izprva sva bila od ganjenosti oba kakor nema. Nato sva se pozdravila in spogledala; in glej, na obrazu starega župnika se je pojavila zgovorna, neprijetno presenečeni obraz, ki sem ga bil opazil pri Louisu de Saint-Alaisu. "Moj Bog, moj Bog!" je zamrmral kakor sam pri sebi in nehote skrčil roke.

Meni pa je ta skrivnost že presedala. Z razburjenimi besedami sem mu povedal svoje mnenje.

"Vsaj vi, abbe," sem vzkliknil, "vsaj vi mi razodinite, za kaj gre!"

Nekaj ljudi, ki so šli mimo, se slišalo ta vzklik in naju je jelo radovedno opazovati. Župnik me je potegnil pod bližnji vhod; toda neki neznanec nama je ostal trdovratno za petami.

"Stopiva noter," mi je šepnil svečenik, "gori naju ne bo nihče motil."

Tako govoreč me je odvedel po starih, nesnažnih stopnicah na vrh.

"Ali tu stanujete?" sem ga vprašal.

"Da, tu." Obstal je in me pogledal kakor v zadregi. "A kraj je žalosten, gospod vikont," je dodal in se obrnil, kakor bi se hotel vrniti; "nemara bi bilo bolje..."

"Ne, ne!" sem vzkliknil, goreč od nestrpnosti. Pojdva k vam, prijatelj! Nič delj ne morem čakati. Našel sem vas in niti minuta ne sme več miniti, ne da bi zvedel resnico."

Vdal se je v mojo voljo in me odvedel prav na vrh hiše, kjer je imel majhno podstrešno sobico z žimnico namestu postelje, stolom, dvema ali tremi knjigami in razpolom. Skozi okence je prihajala v prostor svetloba—in ne samo svetloba: ob najinem vstopu se je dvignil s tal golob ter zletel skozi odprtino.

Župnik mi je vznejevoljen priznal, da jim večasi naspilje zobi.

"Drugemujo mi," je rekel žalostno. "Razen njih ti nisem našel tovarišije."

"A vendar ste prišli semkaj iz lastnega nagiba," sem odvrnil brez rahločnosti.

"Prišel sem, da izgubim svoje poslednje iluzije," je odgovoril. "Saj veste, gospod vikont, leta in leta sem čakal reforme, svobode in odrešenja. Svoje upe sem razodeval tudi drugim ljudem. Nu, vse to smo dosegli; in ko se je bilo treba okoristiti z dobljeno svobodo, ni imel narod bolj nujne skrbi mimo te, kako bi pohodil vero. In tedaj sem prišel semkaj, ker sem bil slišal, da bodo branitelji cerkve tu pričeli z odporom; da je tukaj cerkev trdna in vera visoko v časteh. Zdal pa vidim, da ni ne na tej ne na oni strani ničesar razen laži, izdajstva in malenkostne zlobe. In nasilje vlada tu, kakor tam."

"Ali prijatelj," sem vzkliknil, "za Boga, povejte mi vendar, zakaj se niste vrnili domov, ko vidite, da je tako?"

"Pred tednom dni sem se hotel vrniti," je odgovoril. "Pa nisem odpotoval. In..."

"Pustiva to," sem kriknil osorno. "To se mene ne tiče. Srečal sem Louisa de Saint-Alaisa in sem videl, da mu je nekaj na umu, kar ni dobro zame. Noče se več sestati z menoj. Noče mi povedati, kje je markiza. Nikakega opravka noče imeti z menoj. Gleda me kakor živo Meduzo! Povejte mi, kaj pomeni vse to? Vi veste, dajte, da zvem tudi jaz. Govorite!"

"Bože moj!" je zastokal.

In pogledal me je s solznimi očmi. Nato je dodal:

"Prav tega sem se bal."

"Tega ste se bali? Česa ste se bali?" sem vzkliknil.

"Tega, da vas ne bi srce bolelo, gospod vikont."

"Da me ne bi srce bolelo? Zaradi česa? Govorite bolj jasno!"

"Zaradi bližnje poroke... gospodične de Saint-Alais," je vendar že spravil iz sebe.

Nekaj trenutkov sem stal kakor kip.

"Moži se?" sem dihlil. "S kom pa?"

"Z gospodom Fromentom," je odvrnil abbe.

ENAINDVAJSETO POGLAVJE

Zopernika

"Saj ni mogoče!" sem rekel polglasno. "S Fromentom! Saj ni mogoče!"

A naj sem se še tolikanj branil tega, izprevideti sem moral, da je še preveč mogoče; stopil sem k lini, da bi skril abbeju svoj obraz... Froment! S tem imenom je bilo vse pojasnjeno. Tovariš na poti, udeležene zarote, najprej varovanec, nato zaščitnik... Spomnil sem se njegovega obraza, kakor sem ga bil videl v soteski pri Villeraugesu med vrati kočije in kar začudil sem se, da nisem že preje uganil vsega. Ali ni bilo očitno, da bo ta častihlepi meščan, ko so ga seznanili z Denizo, prej ali slej povzdignil svojih oči do nje? Ali ni bilo verjetno, da bo gospe de Saint-Alais, obubožana, zagrenjena in zbegana po revolucijski burji, pristala na to in mu v nagrado za njegovo predrzno obljubil hčerino roko? Bogat je že bil, a ta uspeh ga je moral plemeniti! Sicer pa je bil to krepak človek sredi slabih, odločen med omahljivci, v svesti si svojega smotra in fanatičen v delu zanj—same vrline, ki jih drugi niso imeli; kako naj ne bi zamamil ženskih oči! Od gneva sem škripal z zobmi.

Med svojim premišljevanjem sem strmel na majhno, umazano dvorišče, onkraj katerega so zbujaile mojo pozornost samostansko resnobne arhade s kipecem nad srednjim vhomom. Vzlic zamišljenosti sem opazil, kako je stopila na to dvorišče dvojica mož. Ne trkala nista ne klicala; a eden izmed njiju je s svojo gorjačo dvakrat udaril ob kameni tlak. Se tisti mah so se odprla vrata kakor sama od sebe in prišla sta izginila.

Nehote sem opazoval njiju početje; škripanje zapirajočih se vrat je bilo najbrže tisto, kar me je zdramilo iz sanjarije.

"Froment!" sem izpregovoril. "Froment!"

Nato sem se odvrnil od okna.

"Kje je Deniza?" sem vprašal s hripavim glasom.

Abbe Benoit je zmajal z glavo.

"Vi morate vedeti!" sem vzkliknil, trdno uverjen, da ve. "Morate!"

"Vem," je odgovoril počasi, z očmi uprtimi v moje oči. "Toda povedati vam ne morem. Niti tedaj ne bi mogel, če bi šlo za vaše življenje, gospod vikont. Zvedel sem namreč pri izpovedi."

(Dalje prihodnjič.)

CHINA, LAND OF CHOPSTICKS and antiquity, has many young boys such as these in its hastily-constructed evacuee camps. American Red Cross workers saw these children when they arrived in Kweichow province to check on the need for Red Cross medication.

pališčnega zidovja in čez polje za samostanskim zidom na Graben.

Na Grabnu je takrat krčmaril ata Boštjan. Točil je dobro vino. Tod je Blaž našel nebroj prijateljev in znancev in sem je zahajala tudi Blaževa lepa prijateljica Ančka. Dosti povoda za pustolovščine, ki jih je uganjal dobri naš Blažek.

Težava je bila zgolj ta, da je bila pot od Boštjana pa na Zale tako neznanosko dolga in še posebno ob zimskih večerih in ob trenutkih, ki so bili nalašč tako prikladni za ljubezen.

Sleherno noč se je Blažek po strmih ravbarskih štengeh, ki si jih je bil previdno in preudarno pripravil na obeh straneh pokopališčnega zidovja, tiho in neopazeno spravil skozi večna vrata v posteljo.

Povsod po mestu je takrat bežala neumna Barbka, silno stara ženica, vsa v gubah in krpah, ki so druga nad drugo čezinčev pokrivala njeno borno obleko. Prosjačica je podnevi, ponoči pa spala, kamor jo je pač zaneslo. Barbka si je domišljala, da jo zasledujejo zli duhovi. Zaradi tega so jo imenovali "ta neumna". Na ulicah je ustavljala ljudi ter jih s sklenjenimi rokami prosila: "Rešite me, rešite me!"

Neko pozno junijsko noč jo je korajžni Blažek spet enkrat mahal tja v smeri proti Zalam. Prispel je naposled do strmih ravbarskih štenge in se ročno povzpelo po njih vrh pokopališčnega zidu.

Ker je bil precej okajen, se to pot ni dosti obotavljal ter se je v lepem skoku spustil na drugo stran zidu, naravnost v — naročje Barbki, ki je, Bog ve po kakem naključju baš ta večer snivala na grobu pod zidom.

Tedaj pa je zavpila Barbka: "Rešil si me, rešil si me!" Blaža je v trenutku minila vsa korajža, le toliko je imel še moči, da je vzkliknil: "Vsi dobri duhovi..." in že je čutil neko neprijetno vlago v — hlačah.

Blaž v dir in Barbka za njim. Tako sta dospela čez zid do večnih vrat mežnarje. "Rešil si me! Rešil si me!" je odmevalo po grobovih in poljanah, da se je prebudil še stari mežnar, ki se je pred vrati pojavil baš v trenutku, ko se je Blaž skušal izmuzniti v sobo. Barbko je vzela noč... Blaža pa oče v svoje okrilje. — — —

Premeteni cigan

V idiličnih Stranjah na vznožju Kamniških planin so živeli vaščani že skoro mesec dni v razprtji. Namreč s časom, za-

kaj ura na zvoniku je imela svoje muhe.

Ko je zjutraj Korelnov Jernej vstal, je ura bila šest, in ko je kmalu nato stopil pred vrata, da se malce raztegne ter pogleda po vremenu, je kazalec stal na pol petih. Tako se je pripetilo tudi kovaču Boštjanu, ko je ob osmih odšel po opravkih v Kamnik. Ko pa se je čez dve uri vrnil, je ura kazala sedem.

Posebno pa se je jezil mežnar Rapé, ker je zakrivil, da v nedeljo gospod župnik niso masevali. Cerkevno opravilo bi moralo biti ob devetih. Pa kadar je Rapé pogledal na uro, je manjkalo še dokaj časa do devetih. Da stvar ne more biti v redu, na to ga je spominjala tudi krulba že praznega želodca, zakaj silno lačen je postajal, kakor je to bilo običajno proti poldnevju.

Saj pa tudi ni bilo čuda, zakaj solnce je stalo že navpik nad farno cerkvijo, ko je na stolpu ura bila devet. Pa je potegnil mežnar na vrv ter oblastno zvonil — k maši.

Tedaj se je odpravil gospod župnik, ki je ves dopoldan študiral pridigo, iz svoje sobe. Ko je še cerkovnik prišel od zvonjenja v zakristijo, je župnik nehote pogledal na čebulo, kakor se je običajno izražal o žepni cilindrovki, ki jo je pred petdesetimi leti dobil za birmo, ter — se prestrašen prekrizal. "Ti moj Bog", je rekel; "Kaj pa to? Poldne je že, pa še maseval nisem!"

Mežnarja je kar kurja polt obilila. "Jejhata, križ božji," je dejal: "Kaj morem za to, saj je pravkar odbila devet!"

Po poti je ob tistem času privdral iz Kamnika ciganeček Hudorovič, ki je v okoliših bil znan kot kapaciteta v vseh strokah. "Ej, ej," si je ogledoval uro, "glej ga spaka, v Stranjah imajo šele devet, jaz pa lačen, da bi pojedel celo skledo kaše, čeprav je drugače ne maram. Ti preklicana zadeva!"

Pa se zgodi, da v trenutku njegovega razbiranja kazalec skoči na eno.

Takoj si je bil ciganeček na jasnem.

Mežnar Rape, ki je bil cigana že zdavnaj opazil, ga je poklical k sebi.

"No, kaj praviš, cigan, ti, ki vse znaš? Ura se kuja, kar pojdi gori pa poglej, kaj ji je."

Pa je stopil cigan po tistih vijugastih stopnicah. Ko se je vrnil, je stal župnik poleg mežnarja. Ciganeček se je ponižno odkril gospodu ter povedal, da je po njegovem strokovnjakem mnenju ura povsem pokvarjena.

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA STANE SEDAJ

\$3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku: ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka je posebno v navadi.

Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Naročite pri

KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING CO.

216 West 18th Street

New York 11, N. Y.

da bi potreboval kot star mojster za popravo najmanj mesec dni i. t. d.

V resnici je pa bila ciganu, ko je odprl vrata pri uri, izza kolesja skočila v lice velika podgana, ki je gneznila v uri ter usodepolno posegala v potek časa. O tem seveda ni črnil besedice.

(Dalje prihodnjič)

Razni mali oglasi

Houseman Wanted

We wish to announce that there is a vacancy in the position as houseman in headquarters building of the Slovene National Benefit Society. Those interested shall apply either by calling Rockwell 4904 or in writing as soon as possible, giving information as to the family, age and health and possible experience of the applicant. The position is to be filled at once. For all further information in this connection kindly inquire at the office of the undersigned.

V. CAINKAR, President.

PRODA SE 3 nadst. sred. stan. 7 sob za osebno rabo. 1 in 3 nadst. 10, 7 opravljenih sob. Velik dohodek. V South Chicago. Blizu prodajalca in vozne zveze. Phone South Chicago 4529—na Exchange Ave.

Dekleta in žene

dobe dobro delo v moderni pekarni na debelo. Čisti prostori in lahko delo. Dobra plača. Delovne ure si lahko sami izberete. Oglasite se pri:

Farm Crest Bakery

4550 West Jackson St., Chicago

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vsa

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, českim, angleškem jeziku in drugih...

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO SNPJ. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-58 S. Lawndale Avenue Chicago 23, Illinois
TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto za prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa člana ali nečlane \$2.00 za eno leto naročnino. Če pa člani že plačajo pri assessmentu \$1.50 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je valja lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Cena listu Prosveta je:

Za Zoruš. državo in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolico je \$7.50
1 tednik in... 4.00	1 tednik in... 6.50
2 tednika in... 3.00	2 tednika in... 5.10
3 tednike in... 2.40	3 tednike in... 4.30
4 tednike in... 1.80	4 tednike in... 3.70
5 tednikov in... 1.50	5 tednikov in... 3.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaše lastnina.

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družva št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilajte k moji naročnini od sledenč članov moje družine:

2. Čl. družva št.

3. Čl. družva št.

4. Čl. družva št.

5. Čl. družva št.

Mesto Družva

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Spomini Krištofovega Pepčka

Josip Suchy

Smola pri vasovanju

(Nadaljevanje.)

Hudo mu je bilo pri srcu in strašno ga je bolela glava. Klavirno je odšel. O nezgodi je obvestil Tilko, ki je v svoji dobrosočnosti — in katere ženska ni dobrosočna, če ljubi — Pepetu padla okoli vratu ter mu sveto objubila, da bo puščala na večer večna in kuhinjska vrata — nezaklenjena.

Ideja je podjetnemu Pepetu neznanosko ugajala; komaj se je znočilo, je že stopil izza grmovja, za katerim je prežal. Počasi je odprl večna vrata in korajžno stopil skozi kuhinjska vrata naravnost — v pomije. Zavoljo teme in morda tudi zastran svoje kratkovidnosti jih menda ni bil prej opazil.

Posoda s pomijami je pri dotiku z nerodnimi Pepetovimi nogami izgubila ravnotežje ter štrbunknila na tla. Zaropotalo je, da se je prebudil oče Rakovec v sosedni sobi ter začel vpiti: "Na pomoč! Tatovi!"

Lahko si predočite Pepetov položaj. Ves zamazan in s pomijami polit jo je potuhnjeno brisal proti domu. Ni imel sreče. "Nikoli več" je mrmral med zobe, in menda res ga je za nekaj časa minula vsa dobra volja in podjetnost, ali pa — korajža.

MUSTERING OUT for these servicemen does not mean an end to the responsibilities of the Red Cross in their behalf. At thousands of local chapters throughout the country, veterans receive advice and assistance in filing claims for government benefits, information and other services.